

V Bruseli 19. novembra 2018
(OR. en)

13581/18

CONOP 98
CODUN 36
COARM 289
CFSP/PESC 985
COSI 288
ENFOPOL 565

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	19. novembra 2018
Komu:	Delegácie

Č. predch. dok.:	13498/18
------------------	----------

Predmet:	Závery Rady o prijatí Stratégie EÚ proti nedovoleným strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam a ich munícií – závery Rady (19. novembra 2018)
----------	---

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o prijatí Stratégie EÚ proti nedovoleným strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam a ich munícií, ktoré prijala Rada na 3 652. zasadnutí 19. novembra 2018.

**ZÁVERY RADY O PRIJATÍ STRATÉGIE EÚ PROTI NEDOVOLENÝM STRELNÝM
ZBRANIAM, RUČNÝM A ĽAHKÝM ZBRANIAM A ICH MUNÍCIÍ**

1. Rada konštatuje, že nedovolené ručné a ľahké zbrane naďalej prispievajú k nestabilite a ozbrojenému násiliu a sú prekážkou udržateľného rozvoja a úsilia v oblasti krízového riadenia, ďalej narúšajú stabilitu celých regiónov, štátov a spoločností v týchto regiónoch, podporujú ozbrojené násilie a organizovanú trestnú činnosť a zhoršujú dôsledky teroristických útokov. Z tohto dôvodu je Rada odhodlaná predchádzať a zamedziť nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami (RLZ) a ich muníciou a presadzovať spoľahlivosť a zodpovednosť vo vzťahu k legálnemu obchodovaniu s RLZ.
2. Rada považuje Akčný program OSN na predchádzanie nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami vo všetkých jeho aspektoch, na boj proti nemu a jeho odstránenie (AP OSN) za globálny rámec na boj proti hrozbe, ktorú predstavujú nedovolené RLZ, a podporuje jeho úplné a účinné vykonávanie na národnej, regionálnej a globálnej úrovni, pričom víta výsledok Tretej konferencie o preskúmaní pokroku pri vykonávaní AP OSN, ktorá sa uskutočnila v júni 2018, pretože obsahuje mnohé z cieľov pozície EÚ, ktorú prijala Rada 28. mája 2018¹, vrátane podpory úlohy regionálnych organizácií pri vykonávaní akčného programu.
3. Rada pripomína, že Európska rada prijala v roku 2005 stratégiu EÚ proti nedovolenému hromadeniu RLZ a ich munície a nedovolenému obchodovaniu s nimi². Pripomína tiež, že Európska únia výrazne investuje do spolupráce s tretími krajinami a poskytovania pomoci týmto krajinám s cieľom bojovať proti nedovolenému obchodovaniu s RLZ v súlade so stratégiou EÚ a AP OSN.

¹ Závery Rady o pozícii EÚ k boju proti nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami na účely Tretej konferencie o preskúmaní pokroku pri vykonávaní akčného programu OSN pre RLZ (dokument Rady 8978/18 z 28. mája 2018).

² Dokument Rady 5319/06
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=SK&f=ST%205319%202006%20INIT>

4. Rada víta spoločné oznámenie o prvkoch pre stratégiu EÚ proti nedovoleným strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam a ich munícií³, ktoré vydala Európska komisia a vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku 13. júna 2018. V plnej miere schvaľuje ciele a navrhované činnosti uvedené v tomto oznámení.
5. V reakcii na toto spoločné oznámenie a vzhľadom na relevantný vývoj od roku 2005 Rada prijíma novú stratégiu EÚ proti nedovoleným strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam a ich munícií, ktorou nahrádza stratégiu EÚ z roku 2005. Relevantný vývoj od roku 2005 zahŕňa vývoj bezpečnostnej situácie vrátane hrozby terorizmu v EÚ a vývoj konštrukcie a technológie RLZ, ktorý ovplyvňuje schopnosť vlád riešiť túto hrozbu.
6. Nová stratégia zohľadňuje hlavné zásady globálnej stratégie EÚ z roku 2016⁴, ktorá si vyžaduje integrovaný prístup vo všetkých vonkajších politikách z hľadiska jednotlivých členských štátov a inštitúcií EÚ, ako aj z hľadiska vnútorného a vonkajšieho rozmeru politiky. Berie tiež do úvahy výsledok Tretej konferencie o preskúmaní AP OSN⁵ z júna 2018, nadobudnutie platnosti Zmluvy o obchodovaní so zbraňami v decembri 2014⁶ a začatie plnenia Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj v septembri 2015, v ktorej sa potvrdzuje, že boj proti nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami je nevyhnutný na dosiahnutie mnohých cieľov vrátane tých, ktoré sa týkajú mieru, spravodlivosti a silných inštitúcií, znižovania chudoby, hospodárskeho rastu, zdravia, rodovej rovnosti a bezpečných miest a komunít.

³ JOIN (2018) 17 final z 13. júna 2018.

⁴ <https://europa.eu/globalStrategy/en/global-Strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

⁵ A/CONF.192/2018/RC/3

⁶ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21

7. Cieľom novej stratégie je usmerňovať integrovanú, kolektívnu a koordinovanú európsku činnosť zameranú na predchádzanie a zamedzenie nedovolenému nadobúdaniu RLZ a ich munície teroristami, páchatel'mi trestnej činnosti a inými neoprávnenými aktérmi a na podporu spoľahlivosti a zodpovednosti v súvislosti s legálnym obchodovaním so zbraňami. Táto nová stratégia EÚ bude usmerňovať činnosť inštitúcií EÚ a členských štátov EÚ.
8. Nová stratégia EÚ proti nedovoleným strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam a ich munícii sa nachádza v prílohe k týmto záverom.

ZABEZPEČENIE ZBRANÍ, OCHRANA OBČANOV

Stratégia EÚ proti nedovoleným strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam a ich munícii

1. ÚVOD

Nedovolené strelné zbrane, ručné a ľahké zbrane naďalej prispievajú k nestabilite a násiliu v Európskej únii, v jej bezprostrednom susedstve a v ostatných častiach sveta. Nedovolené ručné zbrane stimulujú globálny terorizmus a konflikty, majú rozvoj a krízové riadenie EÚ i humanitárne a stabilizačné úsilie v niektorých častiach susedstva EÚ a v Afrike. V rámci EÚ majú nedovolené strelné zbrane jednoznačný vplyv na vnútornú bezpečnosť, keďže stimulujú organizovanú trestnú činnosť a poskytujú teroristom prostriedky na uskutočňovanie útokov na európskej pôde.

V správe generálneho tajomníka OSN z roku 2016 o nedovolenom obchodovaní s ručnými a ľahkými zbraňami vo všetkých aspektoch⁷ sa uvádza, že počet občianskych vojen vo svete sa v priebehu predchádzajúceho desaťročia stonásobil. Ozbrojený konflikt, často stimulovaný šírením nedovolených ručných zbraní, je kľúčovým faktorom toho, že takmer 800 miliónov ľudí nemá dostatok potravín. Nedovolené strelné zbrane využívané na zastrašovanie a donucovanie uľahčujú obchodovanie s drogami a ľuďmi, stimulujú územné spory mestských gangov a dávajú moc do rúk teroristom. Teroristické útoky v Európe dokazujú prepojenie medzi organizovanou trestnou činnosťou a terorizmom, najmä v oblasti nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami, a sú jasným ukazovateľom viacrozmernej hrozby, ktorá zahŕňa rôzne druhy trestnej činnosti. V správe Europolu z roku 2017 o hodnotení hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti (SOCTA)⁸ sa uvádza, že nedávne teroristické útoky na území EÚ aj mimo neho, ktoré vykonali džihádisti teroristi pomocou zbraní získaných z nelegálneho obchodu, svedčia o smrtiacich následkoch tohto nedovoleného obchodovania.

⁷ <https://s3.amazonaws.com/unoda-web/wp-content/uploads/2016/10/english.pdf>

⁸ <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/>

Európska rada prijala v roku 2005 stratégiu EÚ na boj proti nedovolenému hromadeniu ručných a ľahkých zbraní a ich munície a nedovolenému obchodovaniu s nimi⁹ v záujme podpory Akčného programu OSN na predchádzanie nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami vo všetkých jeho aspektoch, na boj proti nemu a jeho odstránenie, ktorý bol prijatý 20. júla 2001¹⁰. V Európskom programe v oblasti bezpečnosti, ktorý prijala Komisia v roku 2015¹¹, je nedovolené obchodovanie so zbraňami určené za jednu z priorít v rámci celkového cieľa narušiť činnosti teroristov a zločineckých skupín páchajúcich závažnú organizovanú trestnú činnosť. Po ňom nasledoval Akčný plán EÚ na boj proti nelegálnemu pašovaniu a používaniu strelných zbraní¹² a výbušnín a revízia regulačného rámca Únie týkajúceho sa zákonného získavania a vlastníctva strelných zbraní¹³. Európska komisia a vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku vydali 13. júna 2018 spoločné oznámenie o prvkoch stratégie EÚ proti nedovolenému hromadeniu ľahkých a ručných zbraní a ich munície¹⁴ s cieľom dosiahnuť pokrok pri budovaní skutočnej a účinnej bezpečnostnej únie.

⁹ Dokument Rady 5319/06

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=SK&f=ST%205319%202006%20INIT>

¹⁰ A/CONF.192/15.

¹¹ Európsky program v oblasti bezpečnosti, oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade (COM(2015) 185 final, 28.4.2015).

¹² Vykonávanie Európskeho programu v oblasti bezpečnosti: Akčný plán EÚ na boj proti nelegálnemu pašovaniu a používaniu strelných zbraní a výbušnín, oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade [COM(2015) 624 final, 2.12.2015].

¹³ Smernica 91/477/EHS o kontrole získavania a vlastníctva zbraní (Ú. v. ES L 256, 13.9.1991, s. 51) a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 258/2012 zo 14. marca 2012, ktorým sa vykonáva článok 10 Protokolu Organizácie Spojených národov proti nezákonnej výrobe a obchodovaniu so strelnými zbraňami, ich súčasťami a komponentmi a strelivom dopĺňujúceho Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu (protokol OSN o strelných zbraňach) a ktorým sa ustanovujú vývozné povolenia a opatrenia týkajúce sa dovozu a tranzitu strelných zbraní, ich súčastí a častí a streliva (Ú. v. EÚ L 94, 30.3.2012).

¹⁴ JOIN (2018) 17 final z 13. júna 2018.

V tejto novej stratégii EÚ proti nedovoleným strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam a ich munícii sa zohľadňuje spoločné oznámenie s rovnakým názvom¹⁵, hlavné zásady globálnej stratégie EÚ z roku 2016¹⁶, vývoj bezpečnostnej situácie od roku 2005, vývoj v oblasti kontroly konvenčných zbraní, ktorý zahŕňa napríklad nadobudnutie platnosti Zmluvy o obchodovaní so zbraňami v decembri 2014¹⁷, a činnosti v rámci EÚ, ktorými sa vykonáva Európsky program v oblasti bezpečnosti z roku 2015. Cieľom revidovanej stratégie je usmerňovať integrovanú, kolektívnu a koordinovanú európsku činnosť zameranú na predchádzanie a zamedzenie nedovolenému nadobúdaniu RLZ a ich munície teroristami, páchatelmi trestnej činnosti a inými neoprávnenými aktérmi a na podporu spoľahlivosti a zodpovednosti v súvislosti s legálnym obchodovaním so zbraňami.

Zatiaľ čo obchodovanie s civilnými strelnými zbraňami je regulované na úrovni EÚ¹⁸, členské štáty zosúladujú svoje stanoviská k vývozu ručných a ľahkých zbraní (RLZ) ako vojenského materiálu v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP)¹⁹. Po tom, ako sa zbrane dostanú do nelegálneho obehu, sa právne rozlišovanie medzi civilnými a vojenskými strelnými zbraňami stáva nepodstatným. S cieľom riešiť túto hrozbu komplexne sa táto stratégia týka tak civilných, ako aj vojenských strelných zbraní.

Vojenské zbrane majú nezastupiteľnú úlohu pri udržiavaní bezpečnosti, slobody a mieru, pokiaľ sa používajú v súlade s medzinárodným právom vrátane právnych predpisov v oblasti ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva. Vojenské zbrane sú zároveň zo svojej podstaty schopné spôsobiť smrť a skazu. Táto dvojakosť znamená, že vlády, ktoré kontrolujú také zbrane, musia zabezpečiť spoľahlivé a zodpovedné obchodovanie s nimi a predchádzať ich odkláňaniu do rúk teroristov, páchatelov trestnej činnosti a iných neoprávnených používateľov v rozpore s embargom na vývoz zbraní a dohodami o koncových používateľoch.

¹⁵ Pozri poznámku pod čiarou č. 8.

¹⁶ <https://europa.eu/globalStrategy/en/global-Strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

¹⁷ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21

¹⁸ Pozri poznámku pod čiarou č. 7.

¹⁹ Spoločná pozícia 2008/944/SZBP z 8. decembra 2008, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu. Na transfer vojenskej technológie a vybavenia v rámci EÚ sa vzťahuje smernica 2009/43/ES.

Na účely tejto stratégie sa pojem „RLZ“²⁰ používa vtedy, keď sa dôraz kladie na vojenské zbrane, a pojem „strelné zbrane“²¹ sa používa na to, aby sa výslovne zahrnuli aj civilné strelné zbrane.

2. BOJ PROTI NEDOVOLENÝM STRELNÝM ZBRANIAM A RLZ: CIELE A ČINNOSTI

Účinný boj proti odkláňaniu a nedovolenej výrobe strelných zbraní/RLZ a ich munície a proti obchodovaniu s nimi si vyžaduje, aby vládne agentúry a vnútroštátne, regionálne a globálne subjekty stanovili, vykonávali, presadzovali a oznamovali normy a pravidlá. Na to sú potrebné opatrenia pre všetky etapy životného cyklu strelných zbraní/RLZ a munície: výrobu, vývoz, skladovanie a likvidáciu. V súlade s Globálnou stratégiou pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie²² a jej zásadami, ako aj Európskym programom v oblasti bezpečnosti sa EÚ usiluje zachovávať a chrániť mierové a bezpečné prostredie pre svojich občanov a podporovať bezpečnosť a rozvoj vo svojom susedstve a vo svete. Preto sa táto stratégia riadi týmito zásadami:

- jednotnosť – zjednotený a koordinovaný prístup v rámci vonkajších politík medzi členskými štátmi a EÚ, ako aj medzi vnútornými a vonkajšími politikami;

²⁰ Ručné a ľahké zbrane (RLZ) a ich munícia sú vojenské zbrane; patria medzi ne:

- a) ručné zbrane: útočné pušky; vojenské poloautomatické pušky a karabíny; vojenské revolvery a samonabíjacie pištole; ľahké guľomety; samopaly vrátane automatických pištolí;
- b) ľahké zbrane: ťažké guľomety; kanóny, húfnice a mínomety s kalibrom menším ako 100 mm; granátomety; bezzáklzové zbrane; rakety odpaľované na ramene a ostatné protitankové a protivzdušné obranné systémy, ktoré odpaľujú náboje, vrátane systémov MANPADS, všetky za podmienky, že ich môže prenášať jednotlivec alebo osádka;
- c) časti RLZ;
- d) príslušenstvo RLZ (napríklad nočné teleskopy, tlmiče hluku výstrelu atď.) a
- e) munícia RLZ.

Táto definícia nevylučuje žiadnu budúcu definíciu RLZ dohodnutú na medzinárodnej úrovni.

²¹ Pojem „strelné zbrane“ má širší rozsah, ktorý zahŕňa civilné aj vojenské strelné zbrane. V protokole OSN o strelných zbraniach sa strelná zbraň definuje ako akákoľvek prenosná hlavňová zbraň, ktorá vypáli strelu, je určená na strieľanie alebo sa dá ľahko prispôbiť na vypálenie strely, guľky alebo náboja pôsobením výbušniny, okrem starožitných strelných zbraní a ich kópií. Je potrebné poznamenať, že niektoré ľahké zbrane, napríklad raketomety, nepatria medzi strelné zbrane. To teda znamená, že pojem „strelné zbrane“ nezahŕňa všetky RLZ.

²² https://europa.eu/globalStrategy/sites/globalStrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf

- podpora spolupráce a partnerstva na všetkých úrovniach;
- prevzatie zodpovednosti v súvislosti s prioritnými regiónmi, najmä tými, ktoré pravdepodobne predstavujú hrozbu pre bezpečnosť EÚ a ktoré by mali najväčší prospech z činnosti EÚ;
- podpora globálneho kooperatívneho poriadku založeného na pravidlách, ktorého hlavnou zásadou je mnohostrannosť a v ktorého centre je OSN, na základe dodržiavania medzinárodného práva vrátane ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva s cieľom vytvoriť mierový a trvalo udržateľný svet a
- začlenenie rodových aspektov a aspektov rozmanitosti do projektov a činností na kontrolu RLZ.

2.1 POSILŇOVANIE NORMATÍVNEHO RÁMCA

2.1.1. Akčný program OSN pre ručné zbrane a medzinárodný nástroj na sledovanie

Akčný program OSN pre ručné zbrane (AP OSN)²³ naďalej poskytuje komplexný nástroj ako jediný univerzálny rámec na vysporiadanie sa s hrozbou, ktorú predstavujú nedovolené RLZ. Medzinárodný nástroj na sledovanie (ITI)²⁴ je politicky záväzný nástroj, v ktorom sú stanovené požiadavky a ktorý predstavuje globálny štandard pre označovanie, evidenciu a sledovanie RLZ. Hlavným cieľom revidovanej stratégie EÚ zostáva úplné a účinné vykonávanie AP OSN a ITI na vnútroštátnej, regionálnej aj globálnej úrovni. Táto stratégia preto obsahuje opatrenia na zlepšenie vykonávania AP OSN pre ručné zbrane na vnútroštátnej a regionálnej úrovni v rámci EÚ. Obsahuje aj návrh na spoluprácu a pomoc v iných regiónoch sveta a na globálnej úrovni.

²³ [http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20\(E\).pdf](http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20(E).pdf)

²⁴ <http://www.poa-iss.org/InternationalTracing/InternationalTracing.aspx>

Činnosť: EÚ bude naďalej podporovať spoluprácu a pomoc pri vykonávaní akčného programu OSN pre ručné zbrane so zameraním na regionálnu spoluprácu a zúčastňovať sa na koordinácii s ďalšími darcami a podporovať ju. Súčasťou tejto podpory bude zhromažďovanie a likvidácia nadbytočných RLZ a munície, fyzická bezpečnosť a riadenie zásob RLZ a munície, budovanie kapacít na označovanie, evidenciu a sledovanie, budovanie kapacít na kontrolu vývozu zbraní, budovanie kapacít na presadzovanie práva v boji proti nedovolenému obchodovaniu, podpora monitorovania embarga a sledovanie presmerovaných zbraní.

Ďalšie kroky: Podľa AP OSN sa v nových projektoch bude zohľadňovať analýza a komplexné hodnotenie vysokej predstaviteľky týkajúce sa vplyvu a účinnosti projektov na kontrolu RLZ z rokov 2005 až 2017 realizovaných v rámci stratégie pre RLZ z roku 2005.

2.1.2 Zmluva o obchodovaní so zbraňami

V zmluve o obchodovaní so zbraňami (ATT)²⁵ sa stanovujú najvyššie možné medzinárodné normy pre uplatňovanie alebo zlepšenie regulácie medzinárodného obchodovania s konvenčnými zbraňami (vrátane RLZ) a jej cieľom je predchádzať nedovolenému obchodu s konvenčnými zbraňami a odstrániť ho a predchádzať odkláňaniu týchto zbraní.

Činnosť: EÚ bude pokračovať v podpore všeobecného uplatňovania a vykonávania ATT.

²⁵ <https://www.un.org/disarmament/att/>

2.1.3 Protokol OSN o strelných zbraniach

Účelom protokolu OSN o strelných zbraniach²⁶ je uľahčiť a posilniť spoluprácu s cieľom predchádzať nedovolenej výrobe a obchodovaniu so strelnými zbraňami, bojovať proti nim a odstrániť ich. Komisia prerokovala a podpísala protokol v mene EÚ v roku 2002. Po prijatí prísnejších pravidiel pre transfer civilných strelných zbraní v Únii aj mimo nej mohla EÚ tento protokol v roku 2014 ratifikovať²⁷.

Činnosť: EÚ bude pokračovať v podpore vykonávania protokolu OSN o strelných zbraniach a príslušného systému preskúmania a v posilňovaní kapacity partnerských krajín a subregiónov na vykonávanie účinných kontrol strelných zbraní podľa protokolu. Komisia osobitne vyzýva členské štáty, aby v plnom rozsahu vykonávali jej odporúčanie zo 17. apríla 2018 o okamžitých krokoch na zvýšenie bezpečnostných opatrení pri vývoze, dovoze a tranzite strelných zbraní, ich súčastí, hlavných častí a streliva.²⁸

2.1.4 Ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja (SDG)

Nedovolené a nekontrolované šírenie RLZ predstavuje hrozbu stimulovania a predlžovania ozbrojených konfliktov a ozbrojeného násillia s nepriaznivým vplyvom na dobrú správu vecí verejných, verejný poriadok, prístup k vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti, spravodlivosti a ďalším občianskym právam. Prepojenia medzi ozbrojeným násillím, konfliktom a nedostatočným rozvojom sú dobre známe. V rámci cieľa 16.4 SDG²⁹ sa štáty zaviazali, že do roka 2030 výrazne znížia nedovolené toky financií a zbraní, posilnia vymáhanie a vrátenie ukradnutého majetku a budú bojovať proti všetkým formám organizovanej trestnej činnosti. Stratégia by sa teda mala zamerať na zmiernenie a prevenciu negatívnych vplyvov nedovoleného obchodovania s RLZ a ich muníciou na udržateľný rozvoj.

²⁶ Protokol proti nezákonnej výrobe a obchodovaniu so strelnými zbraňami, ich súčastami a komponentmi a strelivom doplňujúci Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu (UNTOC);

<http://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/the-firearms-protocol.html>

²⁷ Ú. v. EÚ L 89, 25.3.2014, s. 7.

²⁸ COM(2018) 2197 final.

²⁹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Činnosť: EÚ prispeje k úsiliu o dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja OSN vrátane cieľa 16.4 (významné zníženie tokov nedovolených zbraní do roku 2030) tým, že pomôže štátom a regiónom formulovať a uplatňovať vnútroštátne a regionálne ukazovatele.

2.1.5 Prísnejšie normy EÚ

Rada zváži nové rozhodnutia, aby sa posilnil normatívny rámec EÚ s cieľom zlepšiť výsledovateľnosť RLZ, zlepšiť dokumentáciu konečného použitia v rámci kontroly vývozu RLZ a zlepšiť výmenu informácií o odkláňaní. EÚ bude pokračovať aj v navrhovaní štandardného ustanovenia o kontrole RLZ vo svojich dohodách o partnerstve a obchode s inými krajinami. Toto ustanovenie sa bude aktualizovať podľa novej stratégie.

Činnosť: EÚ bude pokračovať v zavádzaní štandardného ustanovenia o kontrole RLZ do svojich dohôd o partnerstve a obchode s inými krajinami.

Ďalšie kroky:

- Rada zváži rozhodnutie o označovaní všetkých RLZ na zlepšenie výsledovateľnosti;
- Rada víta úmysel Komisie prijať delegovaný akt o elektronickej výmene informácií o povoleniach na transfer civilných strelných zbraní do iného členského štátu a zriadi elektronický systém, prostredníctvom ktorého si členské štáty môžu vymieňať tieto informácie, ako sa požaduje v smernici 91/477/EHS³⁰.

³⁰ V článku 13 ods. 5 smernice 91/477 sa vyžaduje prijatie tohto vykonávacieho aktu do 14. septembra 2018.

2.2 UPLATŇOVANIE NORIEM V RÔZNYCH ETAPÁCH ŽIVOTNÉHO CYKLU STRELNÝCH ZBRANÍ/RLZ

2.2.1 Kontrola výroby strelných zbraní a RLZ

V EÚ je výroba strelných zbraní a RLZ, ich častí, príslušenstva a munície dobre regulovaná a pravidlá, ktorými sa riadi skladovanie RLZ a ich munície, sú navrhnuté tak, aby minimalizovali riziká odklonenia.

Vývoj v konštrukcii strelných zbraní a RLZ, ako je napríklad častejšie používanie polymérových rámov a modulárnej konštrukcie, môže znížiť účinnosť medzinárodného nástroja na sledovanie (ITI), ktorý je globálnym štandardom pre označovanie RLZ. Vzhľadom na tento vývoj je potrebné prijať opatrenie na aktualizáciu ITI.

EÚ podnecuje a podporuje výskum a vývoj technologických a konštrukčných vlastností zameraných na zníženie rizika odklonenia strelných zbraní, RLZ a munície, obchodovania s nimi a ich neoprávneného použitia. Podporuje používanie nových technológií na účinnejšie riadenie zásob, kontrolu použitia, označovania, evidovania a sledovania RLZ.

Činnosti:

- EÚ bude pokračovať v boji proti nedovolenej výrobe strelných zbraní a munície. Spôsoby nedovolenej výroby sa neustále vyvíjajú a môže ich uľahčiť aj využívanie súčastí vytlačených na 3D tlačiarňami. Zahŕňajú nedovolenú opätovnú aktiváciu deaktivovaných strelných zbraní, remeselnú výrobu a nedovolenú konverziu poplašných alebo signálnych pištolí určených pre slepú muníciu alebo flobertiek, nedovolenú konverziu munície a nedovolené použitie nástrojov na opakované nabíjanie. Komisia bude dôkladne sledovať vykonávanie svojich budúcich vykonávacích aktov, ktorými sa stanovujú technické špecifikácie pre poplašné signálne zbrane na účely uplatňovania smernice 91/477/EHS o kontrole získavania a vlastníctva zbraní,³¹ a
- Keďže na úspešné sledovanie je nevyhnutné označovanie a podrobná evidencia, EÚ bude naďalej podporovať úplné vykonávanie medzinárodného nástroja na sledovanie.

Ďalšie kroky:

- Na globálnej úrovni EÚ a jej členské štáty s cieľom zachovať a zvýšiť účinnosť ITI navrhujú zväziť prílohu k medzinárodnému nástroju na sledovanie ako reakciu na vývoj v konštrukcii RLZ, akým je modulárna architektúra a polymérové rámy, a
- EÚ využije relevantné nástroje na podporu výskumu a vývoja v oblasti spoľahlivej a nákladovo efektívnej technológie na zabezpečenie RLZ a ich munície a zníženie rizika ich odklonenia.

³¹ Vykonávací akt sa má prijať do 14. septembra 2018 podľa článku 10a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/853 zo 17. mája 2017, ktorou sa mení smernica Rady 91/477/EHS o kontrole získavania a vlastníctva zbraní (Ú. v. EÚ L 137, 24.5.2017, s. 22).

2.2.2 Kontroly vývozu strelných zbraní a ich munície

EÚ a jej členské štáty podporujú vykonávanie a všeobecné uplatňovanie Zmluvy o obchodovaní so zbraňami. Na základe vykonávania Zmluvy o obchodovaní so zbraňami EÚ bojuje proti ich odkláňaniu tak, že podporuje kapacity na odhaľovanie miest odkláňania prostredníctvom sledovania a lepšieho využívania systémov výmeny informácií a obmedzuje riziko ich ďalšieho odkláňania zastavením dodávky známym subjektom, ktoré sú zapojené do odkláňania, v rámci kontroly vývozu zbraní.

Neregulovaní sprostredkovatelia sú aj naďalej zdrojom odkláňania RLZ. Nadnárodná povaha sprostredkovateľských činností si vyžaduje medzinárodnú spoluprácu.

Činnosti:

- EÚ bude naďalej podporovať zodpovednú a efektívnu kontrolu vývozu zbraní vo svojom susedstve v súlade so spoločnou pozíciou 2008/944/SZBP pre vojenské zbrane a s nariadením (EÚ) č. 258/2012 pre civilné strelné zbrane a
- vysoká predstaviteľka a členské štáty zaistia správne a úplné vykonávanie spoločnej pozície 2003/468/SZBP o sprostredkovaní zbraní.

Ďalšie kroky:

- Komisia ďalej sleduje systém EÚ a potrebu možných vylepšení pre vývozné povolenia a opatrenia týkajúce sa dovozu a tranzitu civilných strelných zbraní, ich súčastí, komponentov a munície, ako sa uvádza v správe, ktorú Komisia prijala 12. decembra 2017;³²
- Rada zváži rozhodnutie o certifikátoch koncových používateľov pre vývozy RLZ so zohľadnením práce organizácie OBSE v tejto oblasti;

³² COM(2017) 737 final z 12. 12. 2017.

- ESVČ po dohode s členskými štátmi a s ohľadom na bezpečnostnú úroveň systému a informácií zvýši kapacitu online systému COARM³³ na výmenu informácií medzi orgánmi členských štátov na kontrolu vývozu, ktoré sú v súvislosti s vývoznými licenciami relevantné pre posúdenie rizika odklonenia zbraní;
- Pri posudzovaní rizika pred udelením vývozej licencie na RLZ a muníciu členské štáty zohľadnia záznamy o odkláňaní týkajúce sa zamýšľaných príjemcov a sprostredkovateľov a
- členské štáty zväžia využívanie Európskeho informačného systému registrov trestov (ECRIS) a budúceho systému ECRIS-TCN (štátni príslušníci tretích krajín), vďaka čomu budú informácie z registrov trestov o subjektoch a osobách odsúdených za nedovolené obchodovanie so zbraňami dostupné orgánom na kontrolu vývozu zbraní, ktoré ich použijú pri posudzovaní rizika spojeného so žiadosťou o licenciu na vojenskú technológiu a vybavenie.

2.2.3 Bezpečné riadenie zásob RLZ a munície

Bezpečné riadenie vnútroštátnych zásob ručných zbraní a munície je dôležité pri obmedzovaní ich nezákonného šírenia. Slabé zabezpečenie zásob je kľúčovým faktorom, ktorý umožňuje odkláňanie zbraní a munície z legálnych trhov na nelegálne. Zabezpečenie zásob je problematické najmä v štátoch postihnutých násilným konfliktom alebo nedostatočnou správou vecí verejných.

³³ Online platforma na výmenu informácií medzi orgánmi členských štátov na kontrolu vývozu, ktorá bola zriadená v rámci pracovnej skupiny Rady pre vývoz konvenčných zbraní (COARM). Pracovná skupina pre vývoz konvenčných zbraní plní úlohy týkajúce sa kontrol vývozu konvenčných zbraní. Funguje aj ako fórum, kde si členské štáty oznamujú a vymieňajú informácie o svojich politikách vývozu do krajín mimo EÚ a o zamietaní žiadostí o vývozné licencie do týchto krajín vo svojej krajine.

Činnosti:

- EÚ a jej členské štáty budú naďalej pomáhať iným krajinám zlepšovať riadenie a zabezpečenie štátnych zásob posilňovaním vnútroštátnych legislatívnych a administratívnych rámcov a inštitúcií, ktoré regulujú legitímne dodávanie a riadenie zásob RLZ a munície pre obranné a bezpečnostné sily, so zameraním najmä na označovanie a evidenciu a
- EÚ bude podporovať a zavádzať normy a osvedčené postupy zaobchádzania s ručnými zbraňami (medzinárodné normy kontroly ručných zbraní – ISACS) a muníciou (medzinárodné technické usmernenia pre muníciu – IATG).

2.2.4 Zodpovedná likvidácia RLZ a ich munície

Nadbytok RLZ a munície vzniká vtedy, keď zásoby prevyšujú aktuálne a predpokladané potreby. Okrem toho v zásobách často skončia aj nedovolené zbrane zabavené alebo zhromaždené v rámci dobrovoľného zberu alebo kampaní na odzbrojenie, demobilizáciu a reintegráciu. Jediným spôsobom, ako eliminovať riziko, že tieto nadbytky budú odklonené, je zodpovedne ich zlikvidovať, najlepšie zničením, pretože deaktiváciu je možné vrátiť, ak sa nevykoná podľa príslušných noriem. Pred zničením zabavených a zhromaždených strelných zbraní sa musia zaznamenať ich označenia, aby bolo možné sledovať alebo inak vyšetrovať ich pôvod. Komisia prijala spoločné usmernenia pre normy a techniky na deaktiváciu³⁴, ktoré môžu slúžiť ako globálny model pre bezpečnú a trvalú deaktiváciu strelných zbraní.

³⁴ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2018/337 z 5. marca 2018, ktorým sa mení vykonávacie nariadenie (EÚ) 2015/2403, ktorým sa stanovujú spoločné usmernenia pre normy a techniky na deaktiváciu na zabezpečenie trvalej nepoužiteľnosti deaktivovaných strelných zbraní (Ú. v. EÚ L 65, 8.3.2018, s. 1).

Činnosti:

- EÚ a jej členské štáty budú poskytovať podporu a pomoc pri zodpovednej likvidácii, najlepšie zničení, nadbytočných, zabavených a inak získaných RLZ a munície a
- na zaistenie toho, aby deaktivované strelné zbrane boli natrvalo nepoužiteľné, bude Komisia spolu s vysokou predstaviteľkou a členskými štátmi propagovať normy EÚ na deaktiváciu strelných zbraní v zahraničí, a to aj prostredníctvom spolupráce s tretími štátmi.

2.2.5 Prierezové otázky

EÚ a jej členské štáty sú odhodlané zlepšiť koordináciu svojich činností a iniciatív v boji proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami s cieľom využiť synergie, zvýšiť interoperabilitu medzi relevantnými databázami a ďalšími informačnými systémami a predchádzať duplicite práce.

Lepšie spoločné využívanie informácií, výskum, zhromažďovanie údajov a analýza rôznych aspektov nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami a ozbrojenej trestnej činnosti sú nevyhnutné na zostavenie dobrého spravodajského obrazu a udržiavanie aktuálnych informácií o meniacich sa potrebách zabezpečenia. Je potrebné zlepšiť používanie existujúcich nástrojov a posúdiť možné synergie a interoperabilitu medzi existujúcimi únijskými a medzinárodnými databázami presadzovania práva na monitorovanie nedovoleného obchodovania s RLZ napríklad prostredníctvom zhromažďovania, analyzovania a spoločného využívania relevantných informácií. V tejto oblasti môžu zohrať úlohu Europol a Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž, pričom rovnako je potrebné podporiť aj väčšie využívanie systému iARMS.

Činnosti:

- EÚ bude nabádať na ďalšie využívanie systému Interpolu na vedenie záznamov o nezákonných strelných zbraniach a ich sledovanie (iARMS)³⁵;

³⁵ <https://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms-trafficking/INTERPOL-Illicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>

- Komisia bude presadzovať spoluprácu s Europolom, Interpolom a členskými štátmi na zvýšenie synergií a interakcií medzi Schengenským informačným systémom (SIS)³⁶ a systémom iARMS s cieľom nadviazať na činnosť naplánovanú v akčnom pláne EÚ na boj proti nelegálnemu pašovaniu a používaniu strelných zbraní a výbušnín³⁷;
- Komisia bude naďalej podporovať a presadzovať výskum a opatrenia na boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami a súvisiacej trestnej činnosti prostredníctvom dostupných nástrojov financovania³⁸.

2.3 DODRŽIAVANIE PREDPISOV PROSTREDNÍCTVOM MONITOROVANIA A PRESADZOVANIA

EÚ má jedinečné postavenie na to, aby pomohla narušiť nelegálne trhy prostredníctvom svojej legislatívnej a operatívnej práce vrátane spolupráce polície a colných orgánov a finančných tokov, ako aj prostredníctvom spolupráce a angažovanosti s inými krajinami a medzinárodnými organizáciami v oblasti presadzovania práva³⁹. Svoju úlohu tu môžu zohrať Europol a Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž.

³⁶ Silnejšie a inteligentnejšie systémy pre hranice a bezpečnosť, oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade (COM(2016) 205 final, 6.4.2016).

³⁷ Akčný plán EÚ na boj proti nelegálnemu pašovaniu a používaniu strelných zbraní a výbušnín, 2. decembra 2015, COM(2015), 624 final.

³⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en

³⁹ Na účely tejto stratégie sa pojem „presadzovanie práva“ vzťahuje na činnosť polície, hraničnej a pobrežnej stráže a colných orgánov.

Operačná spolupráca je jedným z pilierov činnosti EÚ v rámci Európskeho programu v oblasti bezpečnosti. Viacročný cyklus politik Európolu na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti zahŕňa od cyklu z rokov 2014 – 2017 aj boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami ako jednej z prioritných oblastí trestnej činnosti, v ktorých je potrebné zvýšiť spoluprácu pri presadzovaní práva⁴⁰. V novom cykle politik 2018 – 2021 na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti je táto priorita zachovaná⁴¹. V roku 2017 získal projekt Európolu v oblasti analýzy zbraní a výbušnín výrazne viac príspevkov ako v roku 2016, čím sa proaktívne podporilo vyšetrovanie.

Spravodajské informácie o nedovolenom obchodovaní so strelnými zbraňami/s RLZ sú poskytované aj prostredníctvom správ od Spravodajského a situačného centra EÚ (EU INTCEN).

Činnosti:

- Od Spravodajského a situačného centra EÚ (EU INTCEN) sa požaduje, aby podľa potreby a v spolupráci s Komisiou, Europolom a Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž vypracovalo správy o nedovolenom obchodovaní s RLZ a muníciou;
- Agentúra EÚ pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva (CEPOL) by mala pokračovať v organizovaní odbornej prípravy pre príslušníkov orgánov presadzovania práva na tému nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami/s RLZ;

⁴⁰ Závery Rady o vytvorení a vykonávaní cyklu politik EÚ na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti (15358/10 COSI 69 ENFOPOL 298 CRIMORG 185 ENFOCUSTOM 94, 25. 10. 2010).

⁴¹ Závery Rady o vykonávaní cyklu politik EÚ na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti (2014 – 2017) (12095/13, 26.7.2013).

- EÚ zlepši cezhraničnú spoluprácu medzi justičnými orgánmi a orgánmi presadzovania práva a vyzve príslušné orgány členských štátov vrátane colných orgánov, aby zriadili národné kontaktné miesta pre strelné zbrane, vypracovali lepšiu analýzu všetkých dostupných informácií v oblasti nedovolených strelných zbraní a zaistili plnú účasť na výmene informácií s Europolom v oblasti nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami, a
- všetky členské štáty zabezpečia spoluprácu v rámci cyklu politík EÚ na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti. Malo by sa to týkať aj informácií zhromaždených a prenesených do Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž v súvislosti s činnosťami, ktoré táto agentúra koordinuje.

2.4 MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA A POMOC

2.4.1 Na medzinárodnej úrovni

EÚ podporuje účinnú cezhraničnú spoluprácu medzi justičnými orgánmi a orgánmi presadzovania práva s cieľom zaistiť ich plnú účasť na výmene informácií s Europolom v oblasti nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami. Jej cieľom je zabrániť duplicite práce, zaistiť koordináciu s ostatnými dvojstrannými, regionálnymi a viacstrannými iniciatívami a zlepšiť spoluprácu pri vyšetrovaní cezhraničnej trestnej činnosti. EÚ je najväčším darcom na spoluprácu a pomoc iným krajinám a regionálnym organizáciám pri kontrole RLZ prostredníctvom svojich rozhodnutí Rady a osobitnej podpory prostredníctvom nástroja na podporu stability a mieru (IcSP)⁴² a iných nástrojov. EÚ podporuje vykonávanie akčného programu OSN na boj proti nedovoleným RLZ, Zmluvy o obchodovaní so zbraňami a protokolu o strelných zbraniach. Hoci je rodovo motivované násilie so strelnými zbraňami a s RLZ v každom prípade porušením právnych predpisov o ľudských právach a medzinárodného humanitárneho práva, Zmluva o obchodovaní so zbraňami obsahuje osobitné ustanovenia na riešenie rizík použitia strelných zbraní v tejto súvislosti. Rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN⁴³ osobitne vyzývajú na posilnenie postavenia žien v rámci úsilia o predchádzanie nedovolenému transferu, destabilizujúcemu hromadeniu a zneužívaniu RLZ, boj proti nemu a jeho odstránenie.

Činnosti:

- EÚ sa bude proaktívne zapájať do globálneho programu pre strelné zbrane, ktorý vypracoval Úrad OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC) a ktorý sa týka globálneho zhromažďovania a analýzy údajov o nedovolenom obchodovaní so strelnými zbraňami, a posilní kapacitu partnerských krajín a subregiónov na vykonávanie účinnej kontroly strelných zbraní v súlade s protokolom o strelných zbraniach;

⁴² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 230/2014 z 11. marca 2014.

⁴³ Rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 (2000) a nadväzujúce rezolúcie o ženách, mieri a bezpečnosti, napr. UNSCR 2242 (2015).

- EÚ bude naďalej podporovať systém Interpolu na vedenie záznamov o nezákonných strelných zbraňach a ich sledovanie (iARMS);
- EÚ podporí spoluprácu a spoločné využívanie informácií, najmä medzi krajinami v blízkosti hlavných trás nedovoleného obchodovania do EÚ a z nej;
- EÚ bude spolupracovať so Svetovou colnou organizáciou (WCO) na realizácii jej stratégie pre RLZ;
- vysoká predstaviteľka bude posudzovať a analyzovať vplyv a účinnosť projektov na kontrolu RLZ, ktoré podporuje EÚ, v krajinách mimo EÚ v rokoch 2005 až 2017 v rámci vykonávania stratégie pre RLZ z roku 2005;
- EÚ bude systematicky presadzovať rodové hľadiská pri tvorbe nových projektov týkajúcich sa boja proti ozbrojenému násiliu a kontroly RLZ vo všeobecnosti, ako aj spoločné využívanie súvisiacich osvedčených postupov;
- EÚ bude podporovať uplatňovanie noriem a osvedčených postupov zaobchádzania s ručnými zbraňami a muníciou vrátane medzinárodných noriem pre kontrolu ručných zbraní (ISACS) a medzinárodných technických usmernení pre muníciu (IATG) a
- členské štáty zlepšia svoju spoluprácu s Europolom a Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž (EBCGA) v oblasti nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami a používania strelných zbraní v krajinách mimo EÚ a podporia väčšie zapojenie orgánov do operačnej spolupráce, výmeny informácií a spoločných opatrení v oblasti presadzovania práva.

EÚ už podporuje sledovanie nedovolených tokov RLZ v oblastiach zasiahnutých konfliktom s cieľom určiť najúčinnšie spôsoby zastavenia dodávok. Údaje získané prostredníctvom identifikácie a sledovania nedovolených RLZ a munície pomáhajú zlepšiť kontrolu vývozu zbraní, okrem iného prostredníctvom lepšieho posudzovania rizika, certifikácie koncových používateľov a sledovania koncového použitia.

Činnosti:

- Rada preskúma metódy na zlepšenie monitorovania a presadzovania zbrojných embárg EÚ;
- EÚ bude podporovať prácu výborov OSN, ktoré monitorujú zbrojné embargá, a zváži spôsoby na zlepšenie prístupu k ich záverom o odkláňaní a nedovolených strelných zbraniach a RLZ na účely kontroly vývozu zbraní;
- Tam, kde je to relevantné v rámci ich mandátu, a s ohľadom na miestnu podporu a dostupné zdroje Rada podľa potreby pridelí misiám a operáciám spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) úlohu pri podpore informovanosti o RLZ a organizovaní odbornej prípravy týkajúcej sa kontroly RLZ, podpore správneho riadenia zásob, monitorovaní pohybov nedovolených RLZ a munície (vrátane cezhraničného obchodovania). Ak je to vhodné a pod dohľadom členských štátov by misie a operácie SBOP mohli podporovať aj uľahčenie zaznamenávania, sledovania a likvidácie zabavených nedovolených RLZ. Rada bude čerpať zo skúseností z tých misií SBOP, ktorých mandáty zahŕňajú úlohy súvisiace s RLZ (napr. EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine);

- EÚ bude pokračovať vo financovaní výskumných činností zameraných na pôvod nedovolených RLZ v zónach konfliktov, ako je napríklad projekt iTrace spoločnosti Conflict Armament Research⁴⁴. Bude podporovať ďalší výskum, analýzu a štúdie na túto tému a spoliehať sa pritom na existujúce kapacity, napríklad Združenie EÚ pre nešírenie zbraní a odzbrojenie, a
- EÚ bude podporovať vnútroštátne kapacity v oblastiach postihnutých konfliktom na sledovanie pôvodu nedovolených RLZ a munície v zónach konfliktov, pričom bude takisto vychádzať zo skúseností projektu iTrace.

2.4.2 Na regionálnej úrovni

Na regionálnej úrovni bude EÚ a jej členské štáty pomáhať pri posilňovaní kapacít na presadzovanie práva s cieľom identifikovať, narušiť a zakázať siete nedovoleného obchodovania a predchádzať tomu, aby sa strelné zbrane dostali do rúk teroristom a páchatelom trestnej činnosti prostredníctvom nelegálneho trhu, a to okrem iného blokovaním nedovoleného financovania a dopravy zbraní a posilnením úlohy hraničnej polície, colných a prístavných orgánov v boji proti nedovoleným tokom zbraní cez námornú dopravu. Vzhľadom na cezhraničnú povahu nedovoleného obchodovania so zbraňami je zvlášť dôležité zapojiť susedné krajiny, a to aj vtedy, ak nie sú priamo postihnuté.

EÚ bude podporovať prepojenia medzi orgánmi presadzovania práva, ktoré riešia nedovolené obchodovanie so zbraňami, a orgánmi zodpovednými za kontrolu obchodu so zbraňami a ich vývozu, aby sa zabezpečilo spoločné využívanie informácií o hlavných trasách nedovolených tokov do Európy s cieľom urýchliť preventívne a nápravné opatrenia. Činnosti budú zahŕňať podporu výmeny informácií, priamu komunikáciu medzi vyšetrovacími orgánmi, spoločne plánované vyšetrovania a bezodkladné vykonávanie žiadostí o spoluprácu, všetko v rámci zavedeného právneho rámca. Zamerané budú osobitne na cezhraničnú spoluprácu s južným a východným susedstvom.

⁴⁴ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2017/2283 z 11. decembra 2017 na podporu celosvetového mechanizmu nahlasovania nedovolených ručných a ľahkých zbraní a iných nedovolených konvenčných zbraní a munície s cieľom znížiť nebezpečenstvo nedovoleného obchodovania s nimi („iTrace III“).

Europol osobitne zväží podporu v rámci svojho mandátu pre úsilie policajných a colných orgánov členských štátov, orgánov Únie, krajín mimo EÚ a medzinárodných organizácií zamerané na predchádzanie a boj proti formám trestnej činnosti spojeným s nedovolenými aktivitami zločineckých skupín a jednotlivcov zapojených do nedovoleného vlastníctva RLZ vrátane munície, častí a komponentov a obchodovania s nimi.

EÚ posilní dialóg a spoluprácu s regionálnymi organizáciami pracujúcimi na kontrole RLZ tým, že zosúladí svoje aktivity s regionálnymi stratégiami a akčnými plánmi.

Západný Balkán a Turecko

V súlade so strategickými cieľmi stanovenými v oznámení Komisie o dôveryhodnej perspektíve rozšírenia pre krajiny západného Balkánu a väčšej angažovanosti EÚ v tejto oblasti (hlavná iniciatíva 2 – bezpečnosť a migrácia)⁴⁵ bude EÚ naďalej podporovať Stredisko UNDP na kontrolu ručných a ľahkých zbraní v juhovýchodnej a východnej Európe (SEESAC). EÚ bude tiež udržiavať spoluprácu s príslušnými regionálnymi organizáciami v oblasti kontroly RLZ a zohľadňovať regionálne iniciatívy, ako je napríklad plán na riešenie nedovolených RLZ na západnom Balkáne⁴⁶. V širšom kontexte bude pokračovať v investovaní do prevencie a riešenia regionálnych konfliktov prostredníctvom širokej škály nástrojov a politík. Táto stratégia sa zameriava na kontrolu konvenčných zbraní, ktorá je základnou zložkou širších politík na predchádzanie konfliktom a boj proti terorizmu.

⁴⁵ COM(2018) 65 final zo 6. 2. 2018 a príloha.

⁴⁶ Na samite o západnom Balkáne 10. júla 2018 v Londýne sa prijal „regionálny plán pre udržateľné riešenie nelegálnej držby a zneužívania RLZ/strelných zbraní a ich munície a obchodovania s nimi na západnom Balkáne do roku 2024“.

Hoci sa v posledných rokoch dosiahol významný pokrok, a to najmä v juhovýchodnej Európe, účinnosť úsilia o kontrolu strelných zbraní/RLZ v niektorých častiach západného Balkánu naďalej obmedzuje miera hromadenia RLZ a munície, neprimerané podmienky skladovania, rozšírené nedovolené vlastníctvo a medzery vo vykonávaní opatrení. Aby bolo možné účinnejšie riešiť dodávky nedovolených strelných zbraní a veľké zásoby zbraní, prioritu bude mať likvidácia nadbytkov, dokumentovanie a sledovanie nedovolených RLZ, spoločné využívanie informácií cez európske, regionálne a globálne informačné kanály (napr. Europol, Interpol) a vytvorenie a riadenie spoločných operácií.

Činnosti:

- EÚ bude podporovať snahy o zredukovanie nadbytočných zásob RLZ a munície, obmedzenie nedovoleného vlastníctva, boj proti odkláňaniu a nedovolenému obchodovaniu so zbraňami, zlepšenie hraničných kontrol, zvýšenie kapacít na označovanie, evidovanie a sledovanie RLZ, ako aj ich likvidáciu, zvýšenie informovanosti a podporu kapacít na presadzovanie práva, pričom bude zohľadňovať dlhodobú podporu EÚ pre Stredisko UNDP na kontrolu ručných a ľahkých zbraní v juhovýchodnej a východnej Európe (SEESAC) a pokračovať v podpore vnútroštátnych kontrolných systémov s ohľadom na príslušné regionálne iniciatívy na boj proti nedovoleným RLZ a ich munícii, ako je napríklad regionálny plán pre udržateľné riešenie nelegálnej držby a zneužívania RLZ/strelných zbraní a ich munície a obchodovania s nimi na západnom Balkáne do roku 2024⁴⁷ – iniciatíva, ktorú podporilo Francúzsko a Nemecko;
- EÚ a jej členské štáty zaistia súdržnú spoluprácu medzi Úniou a krajinami západného Balkánu vykonávaním iniciatív na boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami, ako je uvedené v cykle politík na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti na obdobie rokov 2018 – 2021, vrátane špecifickej operačnej podpory prostredníctvom platformy EMPACT Firearms⁴⁸ a akčného plánu pre EÚ a západný Balkán pod integračným riadením vnútornej bezpečnosti (IISG) na západnom Balkáne;

⁴⁷ Pozri poznámku pod čiarou č. 40.

⁴⁸ EMPACT – Európska multidisciplinárna platforma proti hrozbám trestnej činnosti.

- EÚ a jej členské štáty budú koordinovať úsilie EÚ s ostatnými dvojstrannými, regionálnymi alebo viacstrannými iniciatívami s cieľom znížiť riziko zdvojovania a zvýšiť účinnosť spolupráce pri vyšetrovaní cezhraničných trestných činov v súlade so závermi Rady z 13. decembra 2016⁴⁹ a
- EÚ a jej členské štáty budú naplno využívať a vytvárať synergie medzi styčnými dôstojníkmi Europolu, ktorí majú byť nasadení na západnom Balkáne, strediskom SEESAC⁵⁰ a regionálnym programovaním v rámci nástroja predvstupovej pomoci (IPA) v oblastiach „boj proti závažnej trestnej činnosti na západnom Balkáne“⁵¹ a „meranie a posudzovanie organizovanej trestnej činnosti na západnom Balkáne: podpora tvorby politík založená na dôkazoch“⁵².

Ďalšie kroky:

- Akčný plán na roky 2015 – 2019 pre nedovolené obchodovanie so strelnými zbraňami sa vyhodnotí s cieľom posúdiť jeho účinnosť pri riešení dodávania nedovolených strelných zbraní a veľkých zásob zbraní a

cyklus politík EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti sa v maximálnej možnej miere rozšíri tak, aby sa do jeho operačných činností zapojili krajiny západného Balkánu. Krajiny západného Balkánu budú vyzvané, aby sa zapájali do osobitných projektov v rámci Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti a aby sa zúčastňovali na zasadnutiach Stáleho výboru pre operačnú spoluprácu v oblasti vnútornej bezpečnosti vrátane tých, ktoré sa konajú ad hoc spoločne s Politickým a bezpečnostným výborom, keď sa diskutuje o daných projektoch.

⁴⁹ V záveroch sa uvádza „potreba účinnej a intenzívnej regionálnej a medzinárodnej spolupráce vrátane spolupráce s Europolom a Eurojustom, bez toho, aby boli dotknuté pozície členských štátov týkajúce sa statusu“.

⁵⁰ Program financovaný prostredníctvom SZBP, 2017 – 2019, 6 508 136 EUR.

⁵¹ IPA 2017 – 2019, 13 mil. EUR: Nemecká spoločnosť pre medzinárodnú spoluprácu (Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit – GIZ).

⁵² IPA 2015 – 2019, 2 mil. EUR: UNODC.

Východné susedstvo

Vzhľadom na súčasnú nestabilitu vo východnej Európe sa zdvihla úroveň nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami v rôznych krajinách regiónu, napríklad na Ukrajine. Pre Ukrajinu aj EÚ to predstavuje významnú dlhodobú bezpečnostnú hrozbu. Spolupráca medzi EÚ a Ukrajinou v tejto otázke je preto v záujme oboch strán. EÚ pokračuje vo svojej dvojstrannej spolupráci s Ukrajinou a ďalšími krajinami regiónu a systematicky začleňuje boj proti nedovoleným RLZ do každého dialógu o otázkach bezpečnosti s partnerskými krajinami v susedstve.

Činnosti:

- EÚ a jej členské štáty budú začleňovať boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami/s RLZ do kontextu dialógu o otázkach bezpečnosti s partnerskými krajinami v susedstve, napríklad s Ukrajinou;
- EÚ a jej členské štáty zriadia komunikačné kanály medzi expertmi z EÚ a Ukrajiny, určia kontaktné miesto na zaistenie bezproblémovej spolupráce, zvýšia informovanosť, podelia sa o osvedčené postupy a odborné znalosti a identifikujú potreby odbornej prípravy a ďalšie podporné opatrenia na posilnenie kapacít Ukrajiny v tejto oblasti a
- EÚ a jej členské štáty budú pokračovať v práci v rámci stáleho technického okrúhleho stola s Ukrajinou s cieľom riešiť naliehavý problém nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami a riziká spojené so situáciami, keď sa takéto zbrane dostanú do rúk teroristov a organizovaných zločineckých skupín.

Južné susedstvo

Zdlhavé ozbrojené konflikty s rozsiahlymi regionálnymi dôsledkami na Blízkom východe a v severnej Afrike (MENA) sú stále stimulované odkláňaním a nedovoleným obchodovaním s RLZ. Nedovolené RLZ v tomto regióne majú rôzne zdroje vrátane slabo zabezpečených zásob a RLZ pochádzajúcich z legálnej výroby, povoleného vývozu a následného odkláňania k neoprávneným koncovým používateľom, čo sa týka aj RLZ z členských štátov EÚ.

Cyklus politik EÚ na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti na roky 2018 – 2021 obsahuje konkrétne operatívne postupy v uvedených regiónoch na zlepšenie spolupráce v boji proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami. Pre účinnejšiu reakciu na nadnárodný rozmer nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami v celom regióne je nevyhnutná dôkladnejšia dvojstranná spolupráca. Mala by sa preto podporiť koordinácia medzi EÚ a regiónom MENA v tejto oblasti s ohľadom na potrebu vyhýbať sa zdvojovaniu úsilia a zabezpečiť ucelenosť a koordináciu činnosti s existujúcimi iniciatívami, ktoré podporuje alebo financuje EÚ.

Činnosti na Blízkom východe a v Afrike:

- EÚ sa bude usilovať posilniť spoluprácu s Alžírskom prostredníctvom bezpečnostného dialógu o kontrole transferu strelných zbraní a boji proti nedovolenému obchodovaniu s ručnými zbraňami;
- EÚ bude naďalej podporovať Tunisko v reforme sektora bezpečnosti a riadení hraníc, najmä prostredníctvom osobitného programu financovania, ktorý bude mať priamy vplyv na kontrolu nedovoleného obchodovania so zbraňami;

- EÚ bude podporovať vykonávanie všetkých iniciatív, ktoré prehlbujú spoluprácu s Marokom v oblasti kontroly vývozu strelných zbraní a položiek s dvojakým použitím, ako je uvedené v akčnom pláne EÚ – Maroko, ktorým sa vykonáva posilnený štatút⁵³;
- EÚ bude naďalej podporovať Libanon a Jordánsko v boji proti organizovanej trestnej činnosti (aj prostredníctvom pomoci pri reforme sektora bezpečnosti a podpory pre integrované riadenie hraníc) a v kontrole nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami;
- EÚ bude pokračovať v posilňovaní spolupráce medzi EÚ a regiónom MENA v boji proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami aj prostredníctvom iniciatívy Euromed Police IV⁵⁴. Cieľom tohto regionálneho programu je posilniť operatívnu a strategickú policajnú spoluprácu v regióne MENA medzi vnútroštátnymi orgánmi v južných partnerských krajinách, ako aj s členskými štátmi EÚ a príslušnými agentúrami EÚ, ako je napríklad Frontex;
- EÚ bude naďalej podporovať monitorovanie odkláňania zbraní k neoprávneným používateľom v regióne, posudzovanie rizika riadené spravodajskými službami a opatrenia proti odkláňaniu, čím zohľadní pozitívne výsledky projektu iTrace⁵⁵, a
- EÚ bude naďalej podporovať budovanie kapacít pre miestne orgány presadzovania práva a bezpečnostné sily v súvislosti s fyzickou bezpečnosťou a riadením zásob (PSSM), likvidáciou nadbytkov a dokumentovaním a sledovaním nedovolených RLZ;
- EÚ bude naďalej podporovať Africkú úniu a príslušné regionálne hospodárske spoločenstvá v boji proti nedovolenému obchodovaniu s RLZ.

⁵³ Spoločný návrh rozhodnutia Rady týkajúceho sa stanoviska Únie v Asociačnej rade zriadenej Euro-stredomorskou dohodou o pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Marockým kráľovstvom na strane druhej, pokiaľ ide o prijatie odporúčania o vykonávaní akčného plánu EÚ – Maroko, ktorým sa vykonáva posilnený štatút (2013 – 2017) [/ * JOIN/2013/06 final - 2013/0107 (NLE)].

⁵⁴ <https://www.euromed-police.eu/>

⁵⁵ <https://www.conflictarm.com/itrace>

Americký kontinent

Činnosti na americkom kontinente: EÚ sa bude usilovať o synergiu s príslušnými americkými štátmi a regionálnymi organizáciami s cieľom obmedziť nedovolené šírenie RLZ a obchodovanie s nimi, a tak znížiť mieru ozbrojeného násillia a trestnej činnosti⁵⁶.

3. ZÁVER A ĎALŠIE KROKY

Táto stratégia predstavuje spoločný postup pre EÚ pri riešení hrozby nedovolených strelných zbraní a RLZ a ich munície, súbor opatrení, ktoré má prijať EÚ a jej členské štáty v rámci EÚ, a návrhy na spoluprácu a pomoc pri kontrole RLZ v susedstve EÚ a v ostatných častiach sveta.

ESVČ a Komisia budú predkladať každoročné správy o pokroku pri vykonávaní tejto stratégie.

⁵⁶ Podľa štúdie UNODC z roku 2013 boli úmyselné vraždy v roku 2012 príčinou smrti takmer pol milióna (437 000) ľudí na celom svete. Viac ako tretina z nich (36 %) sa stala na americkom kontinente. Takmer polovica všetkých obetí vražd je vo veku 15 – 29 rokov a používanie strelných zbraní je obzvlášť rozšírené v tomto regióne, kde sú dve tretiny (66 %) vražd spáchané strelnou zbraňou.